

SUSIDŪRĖTE SU ATLEIDIMU IŠ DARBO DĖL ETATŲ MAŽINIMO?

Mes jums padėsime ir suteiksime visą reikiamą paramą ir patarimų.

Atleidimas iš darbo dėl etatų mažinimo gali būti vienas iš sunkiausių ir didžiausią stresą keliančių dalykų gyvenime. Suprantama, kad tokia situacija gali kelti baimę ir nežinią, ką daryti toliau. Laimei, jums padėti gali „PACE“.

Škotijos vyriausybės iniciatyva „PACE“ (angl. *Partnership Action for Continuing Employment*) leido suvienyti įvairias organizacijas, kurių tikslas yra teikti konsultacijas ir rekomendacijas, kurių jums gali prireikti, jei buvote atleistas iš darbo arba jeigu jums gresia atleidimas iš darbo dėl etatų mažinimo. Mes galime jums padėti apgalvoti situaciją, kurioje atsidūrėte, apsvarstyti įvairias galimybes ir padėti priimti jūsų atžvilgiu teisingiausią sprendimą.

Per bendradarbiaujančias organizacijas gausite nemokamų nešališkų patarimų ir paramą, kuri padės jums:

- **suprasti atleidimo iš darbo procesą, jūsų teises ir galimybes;**
- **išsiaiškinti, kokios išmokos jums gali priklausyti, ir peržiūrėti jūsų mokesčių skaičiavimus;**
- **ieškoti kito darbo, rašyti gyvenimo aprašymus, kreipimosi dėl darbo formas bei motyvacinius laiškus ir ruošti pokalbiams dėl darbo;**
- **nustatyti savo karjeros plėtros, mokymosi ir kvalifikacijos kėlimo galimybes;**
- **pradėti savo verslą.**

Škotijos vyriausybės vardu „PACE“ programos įgyvendinimui vadovauja Škotijos įgūdžių plėtros agentūra (angl. *Skills Development Scotland*). Norėdami gauti daugiau informacijos apie visas „PACE“ paslaugas, skambinkite mūsų pagalbos linijos numeriu **0800 917 8000** arba apsilankykite internetinėje svetainėje **redundancyscotland.co.uk**.

Daugiau informacijos apie tai, kokias paslaugas siūlo visi „PACE“ partneriai, galite rasti ir šioje informacinėje brošiūroje.

1. Atleidimo iš darbo dėl etatų mažinimo proceso, savo teisių ir galimybių supratimas

Konsultavimo, sutaikinimo ir arbitražo tarnyba „Acas“ (angl. *The Advisory, Conciliation and Arbitration Service*)

Ši tarnyba teikia konfidencialias konsultacijas ir rekomendacijas darbdaviams, darbuotojams ir jų atstovams įvairiais su darbiniais santykiais susijusiais klausimais.

„Acas“ tarnyba konsultuoja įvairiais darbo santykių ir teisių aspektais ir klausimais, įskaitant išėitines išmokas, patį atleidimo iš darbo procesą ir nesažiningą atleidimą. „Acas“ ne tik teikia informaciją ir konsultacijas, bet ir teikia nepriklausomas ir patikimas ginčų tarp darbuotojų grupių, jų atstovų bei jų darbdavių sprendimo paslaugas. „Acas“ taip pat padeda spręsti ginčus, kai asmenys teigia, kad jų darbdavys pažeidė arba nesuteikė jiems asmens teisės į darbą.

Apsilankykite acas.org.uk arba skambinkite **0300 123 1100**.

Nemokumo tarnyba (angl. *The Insolvency Service*)

Jūsų darbdavys jus atleido iš darbo dėl etatų mažinimo arba tapo nemokus ir negali išmokėti jums išėitines išmokos ir kitų savo įsiskolinimų jums? Nemokumo tarnyba gali jus pakonsultuoti, kokios išėitines išmokos galite prašyti, kada ji turi būti išmokėta, kiek neišmokėtų atlyginimų galite pareikalauti, kokių skolų grąžinimo galite reikalauti, jei darbdavys nemokus, ir kaip jums gali padėti išėitinių išmokų dėl etatų mažinimo biuras (angl. *Redundancy Payments Office*).

Daugiau informacijos rasite apsilankę gov.uk/your-rights-if-your-employer-is-insolvent

Škotijos profesinių sąjungų kongresas (angl. *The Scottish Trades Union Congress*)

Jei esate profesinės sąjungos narys (-ė), jūsų sąjunga gali jums atstovauti ir jus konsultuoti įvairiais klausimais, įskaitant susitaikymą su jūsų atleidimu. Profesinės sąjungos siekia:

- užtikrinti, kad gautumėte didžiausią kiekį informacijos;
- padėti rasti kitą tinkamą darbą ir kvalifikacijos kėlimo galimybių;
- apsaugoti jūsų teises, užtikrinant sąžiningą atrankos procedūrą ir atlygį.

Jei nesate profesinės sąjungos narys (-ė), bet norėtumėte gauti informacijos apie profesinių sąjungų narių teises arba prisijungti prie profesinės sąjungos, apsilankykite internetinėje svetainėje stuc.org.uk arba skambinkite telefonu **0141 337 8100**.

Konsultacijų finansiniais klausimais tarnyba (angl. *Money Advice Service*)

Jeigu jus neramina jūsų finansinė situacija, galite pasikalbėti su Konsultacijų finansiniais klausimais tarnyba. Tai yra nemokamų, valstybės lėšomis finansuojamų ir nepriklausomų paslaugų tarnyba, galinti jums suteikti informacijos, kaip tvarkytis su savo finansais. Jie gali suteikti įvairios informacijos, kaip spręsti savo finansinius klausimus.

Informaciją ir rekomendacijas iš jų galite gauti internetu, telefonu ar atvykę į jų biurą. Šios tarnybos darbuotojai suteiks jums individualiai pritaikytas finansines rekomendacijas, padėsiančias jums priimti gerai apgalvotus sprendimus, kad ir kokios bebūtų jūsų aplinkybės.

Apsilankykite internetinėje svetainėje moneyadviceservice.org.uk arba skambinkite telefonu **0800 138 7777**.

Tvarkymasis su stresu, kurį patiriate dėl etatų mažinimo

Atleidimas iš darbo dėl etatų mažinimo kelia daug streso. Jeigu jums sunku su šia situacija susitvarkyti, apsilankykite „Žingsniai, kaip įveikti stresą“ (angl. *Steps for Stress*) internetinėje svetainėje stepsforstress.org. Šioje svetainėje rasite praktinių patarimų, kaip tvarkytis su patiriamu stresu, bei nemokamų informacijos šaltinių.

2. Išsiaiškinimas, kokios išmokos priklauso, ir mokesčių apskaičiavimų apžvalga

Darbo birža (angl. *Jobcentre Plus*)

Jums gali priklausyti įvairios išmokos, įskaitant bendrosios paskirties kreditą (angl. *Universal Credit*), bedarbio pašalpą (angl. *Jobseeker's Allowance*), būsto ir konsulinio mokesčio pašalpą (angl. *Housing and Council Tax benefit*). Apsilankykite internetinėje svetainėje gov.uk/benefits-calculators, kur rasite visą reikiamą informaciją.

Bendrosios paskirties kreditas yra nauja išmoka, padėsianti padengti bent šiek tiek pragyvenimo išlaidų. Jis įvedamas palaipsniui, atsižvelgiant į jūsų gyvenamąją vietą. Norėdami sužinoti daugiau informacijos ir pateikti prašymą, apsilankykite internetinėje svetainėje gov.uk/universal-credit.

Jei jūsų gyvenamojoje vietovėje bendrosios paskirties kreditas netaikomas ir jūs norite pateikti prašymą bedarbio pašalpai gauti, tai galite padaryti internete adresu gov.uk/jsaonline.

Jei negalite kreiptis internetu arba pageidaujate kreiptis dėl kitos pašalpos, paskambinkite „Jobcentre Plus“ telefonu **0800 055 6688** (tekstiniu telefonu **0800 012 1888**).

Jeigu jus dirbote ir sumokėjote pakankamai valstybinio draudimo įmokų (angl. *National Insurance contributions*), įprastai per pastaruosius dvejus mokestinius metus, jums gali priklausyti jūsų padarytomis įmokomis grindžiama pašalpa. Daugiau informacijos rasite gov.uk/new-style-jobseekers-allowance ir gov.uk/new-style-employment-and-support-allowance

Gyventojų konsultavimo biuras (angl. *The Citizens Advice Bureau (CAB)*)

CAB konsultantai gali padėti spręsti problemas, susijusias su bendrosios paskirties kreditu, pašalpomis, apgyvendinimu, lėšų skyrimu, santykių sunkumais, skolomis, pensijomis ir santykiais. Viskas, ką jie daro, yra konfidencialu ir nemokama. O jei grįžti į darbą prireikia šiek tiek laiko, jie gali padėti jums pasiruošti, suteikdami galimybių savanoriauti ir gauti kokybiškus mokymus bei akreditaciją. Vietinį CAB biurą rasite internetu adresu cas.org.uk/bureaux cas.org.uk. Jei norite informacijos ir patarimų gauti internetu, apsilankykite internetinėje svetainėje citizensadvice.org.uk.

Jeigu jums yra 50 ar daugiau metų ir jūs kaupėte asmeninę ar darbovietės pensiją (grindžiamą nustatytais įmokomis), „Pension Wise“ jums gali suteikti nemokamų ir nešališkų patarimų, padėsiančių suprasti, kaip galite išsiimti savo pinigus.

Skambinkite telefonu **0800 138 3944** arba apsilankykite pensionwise.gov.uk ir užsiregistruokite asmeniniam vizitui biure arba konsultacijai telefonu.

3. Praktiniai naujo darbo paieškos patarimai

Škotijos įgūdžių plėtros agentūra (angl. *Skills Development Scotland (SDS)*)

Škotijos įgūdžių plėtros agentūra siūlo įvairias karjeros valdymo, įsidarbinimo galimybių ir informavimo paslaugas, padėsiančias jums priimti gerai motyvuotus ir realistiškus sprendimus, susijusius su tolimesniais jūsų žingsniais. Mūsų kvalifikuoti ir profesionalūs specialistai teikia nemokamas ir nešališkas rekomendacijas bei gali jums padėti:

- peržiūrėti ir / ar susikurti savo gyvenimo aprašymą;
- užpildyti kreipimosi dėl darbo formas ir parašyti motyvacinius laiškus;
- efektyviai pasiruošti pokalbiams dėl darbo;
- naudotis kompiuteriais, internetu ir spausdintuvais SDS centruose.

Taip pat galite sužinoti apie kitas karjeros galimybes ir įvairius kursus. Daugiau informacijos gausite apsilankę adresu myworldofwork.co.uk, paskambinę telefonu **0800 917 8000** arba apsilankę savo artimiausiame SDS centre.

Darbo birža (angl. *Jobcentre Plus*)

'Find a Job' yra programa internete, kurioje jūs galite įkelti savo gyvenimo aprašymus, užpildyti kreipimosi dėl darbo formas ir sekti savo darbo paieškos istoriją.

Jūsų vietinė darbo birža „Jobcentre“:

- padeda ieškoti tinkamiausių darbo pasiūlymų;
- konsultuoja galimų mokymų klausimais;
- pataria dėl galimos finansinės pagalbos, susijusios su kelionės, vaiko priežiūra; išlaidomis, įrankiais ar įranga;
- teikia pagalbą bandomojo darbo klausimais, kad galėtumėte įrodyti darbdaviui, jog esate jam tinkamas asmuo. Galioja tam tikros reikalavimų atitikimo sąlygos.
- organizuoja darbo klubus, bendruomenės paramos grupes bedarbiams; ir
- gali suteikti papildomos paramos, jei esate neįgalus asmuo.

Darbo galite ieškoti internetu, apsilankę gov.uk/jobsearch. Norėdami gauti daugiau informacijos apie darbo biržos teikiamas paslaugas, apsilankykite gov.uk/contact-jobcentre-plus.

4. Mokymosi ir kvalifikacijos kėlimo galimybių išsiaiškinimas

Škotijos įgūdžių plėtros agentūra (angl. *Skills Development Scotland (SDS)*)

Papildomas mokymasis ar kvalifikacijos kėlimas gali pagerinti jūsų galimybę vėl įsidarbinti. Patyrinėkite savo galimybes, įskaitant mokymąsi koledže ar universitete, savanoriavimą ar mokymąsi darbo vietoje. Čia padėti jums gali jūsų vietos mokymosi paslaugų teikėjai.

Galima gauti finansavimą kursams, padėsiantiems jums grįžti į darbą. Finansavimas gali būti teikiamas apmokant kursus, suteikiant subsidiją arba paskolą. Galima parama priklausys nuo kursų, kuriuos norite išklaudyti. Daugiau informacijos gausite apsilankę adresu myworldofwork.co.uk/learn-and-train/funding arba paskambinę telefonu **0800 917 8000**.

Darbo birža (angl. *Jobcentre Plus*)

Darbo birža „Jobcentre Plus“ gali padėti apmokėti kvalifikacijos kėlimą ir (arba) pašalinti asmeninius su darbu susijusius barjerus. Artimiausią biurą rasite apsilankę adresu gov.uk/contact-jobcentre-plus.

The Big Plus

Jei turite problemų skaitydami, rašydami ar skaičiuodami, susirasti naują darbą gali būti sudėtinga. Tokiu atveju gali padėti „The Big Plus“. Tai puikus būdas pagerinti pagrindinius įgūdžius. Be to, ši pagalba nemokama ir siūloma bet kokio amžiaus suaugusiems asmenims. Daugiau informacijos rasite apsilankę adresu thebigplus.com arba paskambinę telefonu **0800 917 8000**.

5. Verslo steigimas Business Gateway

„Business Gateway“ teikia praktinę pagalbą ir konsultacijas naujai įsteigtoms įmonėms ir verslininkams. Ši institucija siūlo įvairius profesinius išteklius ir paslaugas, įskaitant:

- nemokamų vietinių seminarų ir renginių, organizuojamų visoje Škotijoje, programą;
- patyrusių verslo patarėjų teikiamas konsultacijas, atitinkančias specifinius verslo poreikius;
- verslo informaciją – paskirta komanda teikia informaciją ir paramą visais verslo įsteigimo ir augimo aspektais.

Ši institucija taip pat glaudžiai bendradarbiauja su įvairiausiomis profesinėmis organizacijomis, kad klientai gautų geriausius įmanomus patarimus, atitinkančius jų verslo ambicijas. Daugiau informacijos rasite apsilankę adresu bgateway.com, arba paskambinę telefonu **0300 013 4753**.

HMRC

Mažųjų ir vidutinio dydžio įmonių (MVĮ) švietimo (angl. *The Small to Medium Enterprises (SME) Education*) komanda teikia įvairius verslui skirtus skaitmeninius produktus. Šie produktai skirti padėti įmonėms tiksliai ir laiku įgyvendinti savo įsipareigojimus HMRC (Didžiosios Britanijos pajamų mokesčių ir muitų departamentui).

Ši parama teikiama per įvairius internetu pasiekiamus produktus. Daugiau informacijos rasite apsilankę adresu hmrc.gov.uk/startingup/help-support.htm

SDS-1372-LIT-Nov18